

大
學 (学)

DA XUE - THAI HAK

AJARAN BESAR

歐陽子文

Bratayana Ongkowitzaya, SE, XDS

2012

大學 (学) - *DA XUE (THAI HAK)*

KATA PENGANTAR 朱熹 - *Zhu Xi (Cu Hi)*

zǐ chéng zǐ yuē dà xué kǒng shì xué shū
子程子曰： <大學>， 孔氏(学)(书)

ér chū xué rù dé zhī mén yě
而初學入德之門也。

xué mén
(学)(門)

yú jīn kě jiàn gǔ rén wéi xué cì dì zhě
於今可見古人為學次第者，

yú jiàn wéi xué
(于)(見)(為)(學)

dú lài cǐ piān zhī cún ér lùn mèng cì zhī
獨賴此篇之存，而 <論>， <孟> 次之。

dú lài lùn
(獨)(賴)(論)

xué zhě bì yóu shì ér xué yān zé shù hū qí bú chà yǐ
學者必由是而學焉，則庶乎其不差矣。

zé
(則)

Guruku 程子 - *Cheng Zi (Thia Cu)* berkata, “大學- *Da Xue (Thai Hak)*” ini adalah Kitab Warisan Mulia kaum 孔 - *Kong (Khong)* yang merupakan Ajaran Permulaan untuk masuk Pintu Gerbang Kebajikan. Dengan ini akan dapat diketahui urutan cara belajar orang-orang jaman dahulu. Hanya oleh terpeliharanya Kitab ini, selanjutnya dapat dipelajari baik-baik Kitab 論 (論) 語 (語) - *Lun Yu (Lun Gi)* dan Kitab 孟子 - *Meng Zi (Bing Cu)*. Maka yang bermaksud belajar hendaklah mulai dengan bagian ini. Dengan demikian tidak akan keliru.

dà xué xué
大學(学) - (THAI HAK)

AJARAN BESAR

BAB UTAMA

dà xué xué zhī dào zài míng míng dé zài qīn qīn mín zài zhǐ yú yú zhì shàn
大學(学)之道，在明明德，在親(亲)民，在止於(于)至善。

1. Adapun Jalan Suci yang dibawakan Ajaran Besar ini, ialah: menggemilangkan Kebajikan Yang Bercahaya, mengasihi rakyat, dan berhenti pada puncak Kebaikan.

zhī zhǐ ér hòu hòu yǒu dìng dìng ér hòu hòu néng jìng
知止而後(后)有定；定而後(后)能靜；

jìng ér hòu hòu néng ān ān ér hòu hòu néng lǜ lǜ
靜而後(后)能安；安而後(后)能慮(慮)；

lǜ lǜ ér hòu hòu néng dé
慮(慮)而後(后)能得。

2. Bila sudah diketahui Tempat Hentian, akan diperoleh Ketetapan Tujuan; setelah diperoleh Ketetapan, baharulah dapat dirasakan Ketenteraman; setelah Tenteram, baharulah dapat dicapai Kesentosaan Bathin; setelah Sentosa, baharulah dapat Berfikir Benar, dan dengan Berfikir Benar, baharulah orang dapat Berhasil.

wù yǒu běn mò shì yǒu zhōng zhōng shǐ
物有本末，事有終(終)始。

zhī suǒ xiān hòu hòu zé zé jìn dào yǐ
知所先後(后)，則(則)近道矣。

3. Tiap benda mempunyai pangkal dan ujung, dan tiap perkara itu mempunyai awal dan akhir. Orang yang mengetahui mana hal yang dahulu dan mana hal yang kemudian, ia sudah dekat dengan Jalan Suci.

gǔ zhī yù míng míng dé yú tiān xià zhě xiān zhì qí guó guó
古之欲明明德於(于)天下者，先治其國(国)；

yù zhì qí guó guó zhě xiān qí qí qí jiā
欲治其國(国)者，先齊(齐)其家；

yù qí qí qí jiā zhě xiān xiū qí shēn
欲齊(齐)其家者，先修其身；

yù xiū qí shēn zhě xiān zhèng qí xīn
欲修其身者，先正其心；

yù zhèng qí xīn zhě xiān chéng chéng qí yì
欲正其心者，先誠(诚)其意；

yù chéng chéng qí yì zhě xiān zhì qí zhī zhì zhī zài gé wù
欲誠(诚)其意者，先致其知；致知在格物。

4. Orang jaman dahulu yang hendak menggemilangkan Kebajikan Yang Bercahaya itu pada tiap umat di dunia, ia lebih dahulu berusaha mengatur negerinya; untuk mengatur negerinya, ia lebih dahulu membereskan rumah tangganya; untuk membereskan rumah tangganya, ia lebih dahulu membina dirinya; untuk membina dirinya, ia lebih dahulu meluruskan hatinya; untuk meluruskan hatinya, ia lebih dahulu mengimankan tekadnya; untuk mengimankan tekadnya, ia lebih dahulu mencukupkan pengetahuannya; dan untuk mencukupkan pengetahuannya, ia meneliti hakekat tiap perkara.

wù gé ér hòu hòu zhī zhì zhī zhì ér hòu hòu yì chéng chéng
物格而後(后)知至；知至而後(后)意誠(诚)；

yì chéng chéng ér hòu hòu xīn zhèng xīn zhèng ér hòu hòu shēn xiū
意誠(诚)而後(后)心正；心正而後(后)身修；

shēn xiū ér hòu hòu jiā qí qí jiā qí qí ér hòu hòu guó guó zhì
身修而後(后)家齊(齐)；家齊(齐)而後(后)國(国)治；

guó guó zhì ér hòu hòu tiān xià píng
國(国)治而後(后)天下平。

5. Dengan meneliti hakekat tiap perkara dapat cukuplah pengetahuannya; dengan cukup pengetahuannya akan dapatlah Mengimankan tekadnya; dengan tekad yang beriman akan dapatlah meluruskan hatinya; dengan hati yang lurus akan dapatlah membina dirinya; dengan diri yang terbina akan dapatlah membereskan rumah tangganya; dengan rumah tangga yang beres akan dapatlah mengatur negerinya; dan dengan negeri yang teratur akan dapat dicapai damai di dunia.

zì tiān zǐ yǐ zhì yú yú shù rén yī yī shì jiē yǐ xiū shēn wéi wéi běn
自天子以至於(于)庶人，壹(一)是皆以修身為(为)本。

6. Karena itu dari raja sampai rakyat jelata mempunyai satu kewajiban yang sama, yaitu mengutamakan pembinaan diri sebagai pokok.

qí běn luàn luàn ér wèi zhì zhě fǒu yǐ
其本亂(乱)而未治者否矣。

qí suǒ hòu zhě báo ér qí suǒ báo zhě hòu wèi zhī yǒu yě
其所厚者薄，而其所薄者厚，未之有也！

7. Adapun pokok yang kacau itu tidak pernah menghasilkan penyelesaian yang teratur baik, karena hal itu seumpama menipiskan benda yang seharusnya tebal dan menebalkan benda yang seharusnya tipis. Hal ini adalah sesuatu yang belum pernah terjadi.

BAB I. KEBAJIKAN YANG BERCAHAYA

kāng gào gào yuē kè míng dé
《康誥(诰)》曰：克明德。

1. Di dalam *Kang Gao - Khong Koo* (salah satu bab kitab Kerajaan *Zhou - Ciu*) tertulis, “Tekunlah di dalam Kebajikan Yang Bercahaya itu.” (*Shu Jing - Su King* V.9.1).

dà jiǎ yuē gù gù shì tiān zhī míng mìng
《大甲》曰：顧(顾)諫天之明命。

2. Di dalam *Tai Jia - Thai Kak* (salah satu bab kitab kerajaan *Shang - Siang*) tertulis, “Pandang dan camkanlah Firman *Tian - Thian* Yang Gemilang itu.”

(*Shu Jing - Su King* IV.5A.2).

dì diǎn yuē kè míng jùn dé
《帝典》曰：克明峻德。

3. Di dalam Kitab Hikayat bagian Raja *Yao - Giau* (*Di Dian - Tee Tian*) tertulis, “Camkan benar-benar Kebajikan Yang Bercahaya Lagi Mulia itu.”

(*Shu Jing - Su King* 1.1.2.).

jiē zì míng yě
皆自明也。

4. Sesungguhnya untuk memperoleh Kegemilangan itu hanya tergantung pada usaha orang itu sendiri.

BAB II. MENJADI RAKYAT BARU

tāng tāng zhī pán pán míng míng yuē gǒu rì xīn rì rì xīn yòu rì xīn
湯 (汤) 之 ， 《 盤 (盘) 銘 (铭) 》 曰 ： 苟 日 新 ， 日 日 新 ， 又 日 新 。

1. Pada tempayan Raja *Tang - Thong* terukir kalimat, “Bila suatu hari dapat membaharui diri, perbaharuilah terus tiap hari dan jagalah agar baharu selamanya!”

kāng gào gào yuē zuò xīn mín
《康誥 (诰) 》 曰 ： 作 新 民 。

2. Di dalam *Kang Gao - Khong Koo* (salah satu bab kitab Kerajaan *Zhou - Ciu*) tertulis, “Jadilah rakyat yang baharu.” (*Shu Jing - Su King* V.9.2).

shī shī yuē zhōu suī suī jiù jiù bāng qí mìng wéi wéi xīn
《詩 (诗) 》 曰 ： 周 雖 (虽) 舊 (旧) 邦 ， 其 命 維 (维) 新 。

3. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Negeri *Zhou - Ciu*, biar negeri tua, Firman itu tetap dipelihara sehingga senantiasa baharu.”

(*Shi Jing - Si King* III.1.1.1).

shì gù jūn zǐ wú wú suǒ bú yòng qí jí jí
是故君子無(无)所不用其極(极)。

4. Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* tidak pernah tidak berusaha sungguh-sungguh.

BAB III. PUNCAK KEBAIKAN

shī shī yún yún bāng jī qiān lǐ wéi mǐn suǒ zhǐ
《詩(诗)》雲(云): 邦畿千里, 惟民所止。

1. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, "Daerah ibu kota yang seribu *Li - Li* luasnya itu, menjadi tempat kediaman rakyat." (*Shi Jing - Si King* IV.3.3.4).

shī shī yún yún mǐn mǐn mán mán huáng niǎo niǎo zhǐ yū yú qiū yú
《詩(诗)》雲(云): 緡(緡)蠻(蛮)黃鳥(鸟), 止於(于)丘隅。

zǐ yuē yū yú zhǐ zhī qí suǒ zhǐ kě yǐ rén ér bú rú niǎo niǎo hū
子曰: 於(于)止, 知其所止, 可以人而不如鳥(鸟)乎!

2. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, "Berkicau burung kepodang, hinggap jauh di gunung rimbun." Nabi bersabda, "Seekor burung hanya, namun tahu dia Tempat Hentian. Teralahkah manusia oleh seekor burung?" (*Shi Jing* II.8.6.2).

shī shī yún yún mù mù wén wáng yū yú jī jī yí jìng zhǐ
《詩(诗)》雲(云): 穆穆文王, 於(于)緡(緡)熙敬止!

wéi wéi rén jūn zhǐ yū yú rén wéi wéi rén chén zhǐ yū yú jìng
為(为)人君, 止於(于)仁; 為(为)人臣, 止於(于)敬;

wéi wéi rén zǐ zhǐ yū yú xiào wéi wéi rén fù zhǐ yū yú cí
為(为)人子, 止於(于)孝; 為(为)人父, 止於(于)慈;

yǔ yǔ guó guó rén jiāo zhǐ yū yú xìn
與(与)國(国)人交, 止於(于)信。

3. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, "Sungguh agung dan luhur Raja *Wen - Bun*, betapa gemilang budinya karena selalu di Tempat Hentian. Sebagai Raja ia berhenti di dalam Cinta Kasih; sebagai menteri berhenti pada Sikap Hormat (akan tugas); sebagai anak berhenti pada Sikap Bakti; sebagai ayah berhenti pada Sikap

Kasih Sayang; dan di dalam pergaulan dengan rakyat senegeri berhenti pada Sikap Dapat Dipercaya.” (*Shi Jing - Si King* III.1.1.4)

shī shī yún yún zhān bǐ qí ào lù zhú yī yī
《詩(诗)》雲(云): 瞻彼淇澳, 萋竹猗猗。

yǒu fěi jūn zǐ rú qiē rú cuō rú zhuó rú mó
有斐君子, 如切如磋, 如琢如磨。

sè xī xiàn xī hè xī xuān xī yǒu fěi jūn zǐ zhōng bú kě xuān xī
瑟兮僮兮, 赫兮喧兮。有斐君子, 終不可諠兮!

rú qiē rú cuō zhě dào xué yě rú zhuó rú mó zhě zì xiū yě
如切如磋者, 道学也; 如琢如磨者, 自修也;

sè xī xiàn xī zhě xún lì lì yě hè xī xuān xī zhě wēi yí yí yě
瑟兮僮兮者, 恂慄(栗)也; 赫兮喧兮者, 威儀(仪)也;

yǒu fěi jūn zǐ zhōng zhōng bú kě xuān xī zhě
有斐君子, 終(終)不可諠兮者,

dào shèng dé zhì shàn mǐn zhī bú néng wàng yě
道盛德至善, 民之不能忘也。

4. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Pandanglah tebing sungai *Qi - Ki*, hijau berkilau jajaran bambu. Adalah seorang *Jun Zi - Kun Cu* yang mengesankan ; laksana (tanduk) dibelah, dikikir; laksana (batu) di pahat, di gosok. Betapa teliti dan tekun dia, betapa terang dan mulia. Adalah seorang *Jun Zi - Kun Cu* yang senantiasa tak boleh dilupakan.” ‘Laksana dibelah, dikikir’ itulah cara belajarnya. ‘Laksana dipahat, digosok’ itulah cara membina dirinya. ‘Betapa teliti dan tekun’ itulah cara meluruskan hatinya. ‘Betapa terang dan mulia’ itulah yang menyebabkan orang hormat kepadanya, dan ‘Adalah seorang *Jun Zi - Kun Cu* yang senantiasa tak boleh dilupakan’ itulah melukiskan Jalan Suci yang jaya dan Kebajikan yang mencapai puncak kebaikan, maka rakyat tidak dapat melupakannya. (*Shi Jing - Si King* I.5.1.1).

shī yún yún yū yú xì xì qián wáng bú wàng
《詩》雲(云): 於(于)戲(戏)! 前王不忘。

jūn zǐ xiàn xiàn qí xiàn xiàn ér qīn qīn qí qīn qīn
君子賢(贤)其賢(贤)而親(亲)其親(亲),

xiǎo rén lè lè qí lè lè ér lì qí lì cǐ yǐ méi shì bú wàng yě
小人樂(乐)其樂(乐)而利其利, 此以没世不忘也。

5. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “O, sungguh tidak dapat dilupakan baginda yang terdahulu (*Wen Wang - Bun Ong* dan *Wu Wang - Bu Ong*) itu. Sebagai pembesar hormat kepada yang wajib dihormati; kasih kepada yang wajib dikasihi. Rakyat merasa bahagia dalam hal yang menggirangkan dan merasa beruntung dalam hal yang menguntungkan. Itulah yang menyebabkannya tidak dapat dilupakan.” (*Shi Jing - Si King* IV.1A.4.3).

BAB. IV. PANGKAL DAN UJUNG

zǐ yuē tīng tīng sòng sòng wú yóu yóu rén yě
子曰：聽（听）訟（讼），吾猶（犹）人也，

bì yě shǐ wú wú sòng sòng hū wú wú qíng zhě bú dé jìn jìn qí cí cí
必也使無（无）訟（讼）乎！無（无）情者不得盡（尽）其辭（辞）。

dà wèi mǐn zhì cǐ wèi wèi zhī běn
大畏民志。此謂（谓）知本。

1. Nabi bersabda, “Untuk memutuskan perkara di ruang pengadilan Aku dapat menyelesaikan seperti orang lain; tetapi yang wajib diutamakan ialah mengusahakan agar orang tidak saling mendakwa sehingga orang yang berhati tidak lurus pun tidak berani berbuat fitnah, dan setiap orang menaruh hormat yang besar kepada harapan rakyat.” Inilah yang dinamai mengetahui pangkal.

(*Lun Yu - Lun Gi* XII:13).

BAB V. MENELITI HAKEKAT TIAP PERKARA

gài gài shì shì gé wù zhì zhī zhī yì yì ér jīn wáng yǐ
蓋（盖）釋（释）格物，致知之義（义），而今亡矣。

jiān cháng cháng qiè qiè qǔ chéng zǐ zhī yì yǐ bǔ bǔ zhī yuē
閒嘗（尝）竊（窃）取程子之意以補（补）之曰。

suǒ wèi wèi zhì zhī zài gé wù zhě yán yù zhì wú zhī zhī
所謂（谓）致知在格物者，言欲致吾之知，

zài jí wù ér qióng qióng qí lǐ yě
在即物而窮（穷）其理也。

gài gài rén xīn zhī líng líng mò bú yǒu zhī ér tiān xià zhī wù mò bú yǒu lǐ
蓋（盖）人心之靈（灵）莫不有知，而天下之物莫不有理，

wéi yú yú lǐ yǒu wèi qióng qióng gù qí zhī yǒu bú jìn jìn yě
惟於(于)理有未窮(窮),故其知有不盡(盡)也。

shì yǐ dà xué xué shǐ jiào bì shǐ xué xué zhě jí fán tiān xià zhī wù
是以《大學(学)》始教,必始學(学)者即凡天下之物,

mò bú yīn qí yǐ zhī zhī lǐ ér yì qióng qióng zhī yǐ qiú zhì hū qí jí jí
莫不因其已知之理而益窮(窮)之,以求至乎其極(极)。

zhì yú yú yòng lì zhī jiǔ ér yī yī dàn huō rán guàn tōng yān
至於(于)用力之久,而壹(一)旦豁然貫通焉,

zé zé zhòng zhòng wù zhī biǎo lǐ jīng cū wú wú bú dào
則(则)衆(众)物之表裏精粗無(无)不到,

ér wú xīn zhī quán tǐ tǐ dà yòng wú wú bú míng yǐ
而吾心之全體(体)大用無(无)不明矣。

cǐ wèi wèi wù gé cǐ wèi wèi zhī zhī zhì yě
此謂(谓)物格,此謂(谓)知之至也。

1. Demikianlah yang dinamai mengetahui pangkal dan demikian pulalah yang dinamai memperoleh pengetahuan yang sempurna. (Bab V yang menerangkan hal 'meneliti hakekat tiap perkara' ini sudah hilang, maka disini dipetikkan buah tulisan *Cheng Zi - Thia Cu* yang boleh menggantikan bagian itu).

"Adapun yang dinamai meluaskan pengetahuan dengan meneliti hakekat tiap perkara itu ialah: Bila kita hendak meluaskan pengetahuan, kita harus meneliti Hukum sembarang hal sampai sedalam-dalamnya. Oleh karena manusia itu mempunyai kekuatan bathin, sudah selayaknya tidak ada hal yang tidak dapat diketahui; selain itu juga karena tiap hal di dunia ini sudah mempunyai Hukum tertentu. Tetapi kalau kita belum dapat mengetahui Hukum itu sedalam-dalamnya, itulah karena kita belum sekuat tenaga menggunakan kecerdasan. Maka Kitab *Da Xue - Thai Hak* itu mula-mula mengajarkan kita yang hendak belajar, supaya dapat menyelami dalam-dalam segala hal ihwal di dunia ini. Seorang yang mempunyai pengetahuan Hukum itu sedalam-dalamnya, akan menjadikan ia sanggup mencapai puncak kesempurnaan. Bila kita dengan sepenuh tenaga mempelajarinya, niscaya pada suatu pagi walaupun mungkin lama kita akan memperoleh kesadaran bathin yang menjalin dan menembusi segala-galanya. Di situ akan kita lihat semuanya luar dan dalam, halus dan kasar sehingga tiada suatuupun yang tidak terjangkau. Demikianlah bathin kita telah sepenuhnya digunakan sehingga tiada sesuatu yang

tidak terang. Demikianlah yang dinamai mengetahui pangkal, dan demikianlah pula yang dinamai memperoleh pengetahuan yang sempurna.”

BAB VI. MENGIMANKAN TEKAD

suǒ wèi wèi chéng chéng qí yì zhě wú zì qī yě
所謂(谓) 誠(诚) 其意者，毋自欺也。

rú è è chòu rú hǎo hǎo sè cǐ zhī wèi wèi zì qiān qiān
如恶恶臭，如好好色，此之谓(谓) 自謙(谦)。

gù jūn zǐ bì shèn qí dú dú yě
故君子必慎其獨(独)也！

1. Adapun yang dinamai mengimankan tekad itu ialah tidak mendustai diri sendiri, yakni sebagai membenci bau busuk dan menyukai keelokan. Inilah yang dinamai bahagia di dalam diri sejati. Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* sangat hati-hati pada waktu seorang diri.

xiǎo rén xián xián jū wéi wéi bú shàn wú wú suǒ bú zhì
小人閒(闲)居為(为)不善，無(无)所不至，

jiàn jiàn jūn zǐ ér hòu hòu yān yān rán yǎn qí bú shàn ér zhù qí shàn
見(见)君子而後(后)厭(厌)然，揜其不善，而著其善。

rén zhī shì shì jǐ rú jiàn jiàn qí fèi gān rán zé zé hé yì yǐ
人之視(视)己，如見(见)其肺肝然，則(则)何益矣。

cǐ wèi wèi chéng chéng yū yú zhōng xíng yū yú wài
此謂(谓) 誠(诚) 於(于) 中，形於(于) 外。

gù jūn zǐ bì shèn qí dú dú yě
故君子必慎其獨(独)也。

2. Seorang *Xiao Ren - Siau Jien* pada saat terluang dan menyendiri suka berbuat hal-hal yang tidak baik dengan tanpa mengenal batas. Bila saat itu terlihat oleh seorang *Jun Zi - Kun Cu*, ia mencoba menyembunyikan perbuatannya yang tidak baik itu dan berusaha memperlihatkan kebajikannya. Tetapi bila orang mau memperhatikannya baik-baik, niscaya dapat melihat terang isi hati dan perutnya. Maka apakah gunanya perbuatan palsu itu? Inilah yang dinamai Iman yang di dalam itu akan nampak meraga di luar. Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* sangat hati-hati pada waktu seorang diri. (*Shu Jing - Su King* IV.3.3).

zēng zǐ yuē shí mù suǒ shì shì shí shǒu suǒ zhǐ qí yǎn yǎn hū
曾子曰：十目所視(視)，十手所指，其嚴(嚴)乎！

3. *Zeng Zi - Cing Cu* berkata, “Sepuluh mata melihat sepuluh tangan menunjuk, tidaklah itu menakutkan!”

fù rùn rùn wū dé rùn rùn shēn xīn guǎng guǎng tǐ tǐ pàng
富潤(潤)屋，德潤(潤)身，心廣(廣)體(體)胖。

gù jūn zǐ bì chéng chéng qí yì
故君子必誠(誠)其意。

4. Harta benda dapat menghias rumah, laku bajik menghias diri; hati yang lapang itu akan membawa tubuh kita sehat. Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* senantiasa mengimankan tekadnya. (*Meng Zi - Bing Cu VII: 21.4*).

BAB VII. MELURUSKAN HATI MEMBINA DIRI

suǒ wèi wèi xiū shēn zài zhèng qí xīn zhě shēn yǒu suǒ fèn zhì
所謂(謂)修身在正其心者，身有所忿懣，

zé zé bú dé qí zhèng yǒu suǒ kǒng jù jù zé zé bú dé qí zhèng
則(則)不得其正；有所恐懼(懼)，則(則)不得其正；

yǒu suǒ hào lè lè zé zé bú dé qí zhèng
有所好樂(樂)，則(則)不得其正；

yǒu suǒ yōu yōu huàn zé zé bú dé qí zhèng
有所憂(憂)患，則(則)不得其正。

1. Adapun yang dinamai ‘untuk membina diri harus lebih dahulu meluruskan hati’ itu ialah: diri yang diliputi geram dan marah, tidak dapat berbuat lurus; yang diliputi takut dan khawatir tidak dapat berbuat lurus, yang diliputi suka dan gemar, tidak dapat berbuat lurus, dan yang diliputi sedih dan sesal, tidak dapat berbuat lurus.

xīn bú zài yān shì shì ér bú jiàn jiàn tīng tīng ér bú wén wén
心不在焉，視(視)而不見(見)，聽(聽)而不聞(聞)，

shí ér bú zhī qí wèi
食而不知其味。

2. Hati yang tidak pada tempatnya, sekalipun melihat takkan tampak, meski mendengar takkan terdengar dan meski makan takkan merasakan.

cǐ wèi wèi xiū shēn zài zhèng qí xīn
此謂(謂)修身在正其心。

3. Inilah sebabnya dikatakan, untuk membina diri itu berpangkal pada melurus hati.

BAB VIII. MEMBINA DIRI MEMBERESKAN RUMAH TANGGA

suǒ wèi wèi qí qí qí jiā zài xiū qí shēn zhě
所謂(謂)齊(齊)其家在修其身者，

rén zhī qí suǒ qīn qīn ài ér pì yān
人之其所親(親)愛而辟焉，

zhī qí suǒ jiàn jiàn wu wu ér pì yān
之其所賤(賤)惡(惡)而辟焉，

zhī qí suǒ wèi jìng ér pì yān zhī qí suǒ āi jīn ér pì yān
之其所畏敬而辟焉，之其所哀矜而辟焉，

zhī qí suǒ áo duò ér pì yān
之其所敖惰而辟焉。

gù hǎo ér zhī qí wu wu wu wu ér zhī qí měi zhě
故好而知其惡(惡)，惡(惡)而知其美者，

tiān xià xiǎn xiǎn yǐ
天下鮮(鮮)矣！

1. Adapun yang dikatakan ‘untuk membereskan rumah tangga harus lebih dahulu membina diri’ itu ialah: di dalam mengasihi dan mencintai biasanya orang menyebelah; di dalam menghina dan membenci biasanya orang menyebelah; di dalam menjunjung dan menghormati biasanya orang menyebelah; di dalam menyedihhi dan mengasihi biasanya orang menyebelah; dan di dalam merasa bangga dan agungpun biasanya orang menyebelah.

Sesungguhnya orang yang dapat mengetahui keburukan pada apa-apa yang disukai dan dapat mengetahui kebaikan pada apa-apa yang dibencinya amat jaranglah kita jumpai di dalam dunia ini.

gù yàn yàn yǒu zhī yuē rén mò zhī qí zǐ zhī è mò zhī qí miáo zhī shù shù
故 諺 (諺) 有 之 曰 : 人 莫 知 其 子 之 惡 , 莫 知 其 苗 之 碩 (碩) 。

2. Maka di dalam peribahasa dikatakan, “Orang tidak tahu keburukan anaknya, seperti petani tidak tahu kesuburan padinya.”

cǐ wèi wèi shēn bú xiū bú kě yǐ qí qí qí jiā
此 謂 (謂) 身 不 修 不 可 以 齊 (齊) 其 家 。

3. Inilah yang dikatakan, bahwa diri yang tidak terbina itu takkan sanggup membereskan rumah tangganya.

BAB IX. MEMBERESKAN RUMAH TANGGA MENGATUR NEGARA

suǒ wèi wèi zhì guó guó bì xiān qí qí qí jiā zhě
所 謂 (謂) 治 國 (国) 必 先 齊 (齐) 其 家 者 ,

qí jiā bú kě jiào ér néng jiào rén zhě wú wú zhī
其 家 不 可 教 而 能 教 人 者 無 (无) 之 。

gù jūn zǐ bú chū jiā ér chéng jiào yú yú guó guó xiào zhě suǒ yǐ shì jūn yě
故 君 子 不 出 家 而 成 教 於 (于) 國 (国) : 孝 者 , 所 以 事 君 也 ;

dì zhě suǒ yǐ shì cháng cháng yě cí zhě suǒ yǐ shǐ zhòng zhòng yě
弟 者 , 所 以 事 長 (长) 也 ; 慈 者 , 所 以 使 眾 (众) 也 。

1. Adapun yang dikatakan ‘untuk mengatur Negara harus lebih dahulu membereskan rumah tangga’ itu ialah: tidak dapat mendidik keluarga sendiri tetapi dapat mendidik orang lain itulah hal yang takkan terjadi.

Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* biar tidak keluar rumah, dapat menyempurnakan pendidikan di negaranya. Dengan berbakti kepada ayah bunda, ia turut mengabdikan kepada raja; dengan bersikap rendah hati, ia turut mengabdikan kepada atasannya; dan dengan bersikap kasih sayang, ia turut mengatur masyarakatnya.

kāng gào gào yuē rú bǎo chì zǐ xīn chéng chéng qiú zhī suī suī bú zhōng
《 康 誥 (诰) 》 曰 : 如 保 赤 子 。 心 誠 (诚) 求 之 , 雖 (虽) 不 中 ,

bú yuǎn yuǎn yǐ wèi yǒu xué xué yǎng yǎng zǐ ér hòu hòu jià zhě yě
不 遠 (远) 矣 。 未 有 學 (学) 養 (养) 子 而 後 (后) 嫁 者 也 !

2. Di dalam *Kang Gao - Khong Koo* tertulis, “Berlakulah seumpama merawat bayi,”

bila dengan sebulat hati mengusahakannya, meski tidak tepat benar, niscaya tidak jauh dari yang seharusnya. Sesungguhnya tiada yang harus lebih dahulu belajar merawat bayi baru boleh menikah. (*Shi Jing - Si King V.9.3*).

yī yī jiā rén yī yī guó guó xìng xìng rén
壹(一)家仁, 壹(一)國(国)興(兴)仁;

yī yī jiā ràng ràng yī yī guó guó xìng xìng ràng ràng
壹(一)家讓(让), 壹(一)國(国)興(兴)讓(让);

yī yī rén tān tān lì yī yī guó guó zuò luàn luàn qí jī jī rú cǐ
壹(一)人貪(贪)戾, 壹(一)國(国)作亂(乱)。其機(机)如此。

cǐ wèi wèi yī yī yán fèn fèn shì yī yī rén dìng guó guó
此謂(谓)壹(一)言僨(愤)事, 壹(一)人定國(国)。

3. Bila dalam keluarga saling mengasihi niscaya seluruh Negara akan di dalam Cinta Kasih. Bila dalam tiap keluarga saling mengalah, niscaya seluruh Negara akan di dalam suasana saling mengalah. Tetapi bilamana orang tamak dan curang, niscaya seluruh Negara akan terjerumus ke dalam kekalutan; demikianlah semua itu berperan. Maka dikatakan, sepatah kata dapat merusak perkara dan satu orang dapat berperan menenteramkan Negara. (*Lun Yu - Lun Gi XX:1.5;II.2*).

yáo yáo shùn shuài shuài tiān xià yǐ rén ér mǐn cóng cóng zhī
堯(尧)舜帥(帅)天下以仁, 而民從(从)之;

jié zhòu zhòu shuài shuài tiān xià yǐ bào ér mǐn cóng cóng zhī
桀紂(紂)帥(帅)天下以暴, 而民從(从)之。

qí suǒ lìng fǎn qí suǒ hào ér mǐn bú cóng cóng
其所令反其所好, 而民不從(从)。

shì gù jūn zǐ yǒu zhū zhū jǐ ér hòu hòu qiú zhū zhū rén
是故君子有諸(诸)己而後(后)求諸(诸)人,

wú wú zhū zhū jǐ ér hòu hòu fēi zhū zhū rén
無(无)諸(诸)己而後(后)非諸(诸)人。

suǒ cáng hū shēn bú shù ér néng yù zhū zhū rén zhě wèi zhī yǒu yě
所藏乎身不恕, 而能喻諸(诸)人者, 未之有也。

4. Yao - Giau dan Shun - Sun dengan Cinta Kasih memerintah dunia, maka rakyatpun mengikutinya. Jie - Kiat dan Zhou - Tiu dengan kebuasan memerintah dunia, maka rakyatpun mengikutinya. Perintah yang tidak sesuai dengan kehendak rakyat, rakyat takkan menurut; maka seorang Jun Zi - Kun Cu lebih dahulu menuntut

diri sendiri, baharu kemudian mengharap dari orang lain. Bila diri sendiri sudah tak bercacat baharu boleh mengharap dari orang lain. Bila diri sendiri belum dapat bersikap Tepasarira (Tahu Menimbang/Tenggang rasa), tetapi berharap dapat memperbaiki orang lain, itulah suatu hal yang belum pernah terjadi. (*Lun Yu - Lun Gi* V:12; XV: 24)

gù zhì guó guó zài qí qí qí jiā
故 治 國 (国) 在 齊 (齐) 其 家 。

5. Maka teraturnya Negara itu sesungguhnya berpangkal pada keberesan dalam rumah tangga.

shī shī yún yún táo zhī yāo yāo qí yè yè zhēn zhēn
《 詩 (诗) 》 雲 (云) : 桃 之 夭 夭 , 其 葉 (叶) 蓁 蓁 。

zhī zǐ yū yú guī guī yí qí jiā rén
之 子 於 (于) 歸 (归) , 宜 其 家 人 。

yí qí jiā rén ér hòu hòu kě yǐ jiào guó guó rén
宜 其 家 人 , 而 後 (后) 可 以 教 國 (国) 人 。

6. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Betapa indah pohon persik lebat rimbunlah daunnya; laksana nona pengantin ke rumah suami, ciptakan damai dalam keluarga.” Dengan damai di dalam rumah baharulah dapat mendidik rakyat Negara. (*Shi Jing - Si King* I.1.6.3)

shī shī yún yún yí xiōng yí dì yí xiōng yí dì
《 詩 (诗) 》 雲 (云) : 宜 兄 宜 弟 , 宜 兄 宜 弟 ,

ér hòu hòu kě yǐ jiào guó guó rén
而 後 (后) 可 以 教 國 (国) 人 。

7. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Hormatilah kakakmu, cintailah adikmu. Hormatilah kakakmu, cintailah adikmu.” Dengan demikianlah baharu dapat mendidik rakyat Negara. (*Shi Jing - Si King* II.2.6.3)

shī shī yún yún qí yí yí bú tè zhèng shì sì guó guó
《 詩 (诗) 》 雲 (云) : 其 儀 (仪) 不 忒 , 正 是 四 國 (国) 。

qí wéi wéi fù zǐ xiōng dì zú fǎ ér hòu hòu mǐn fǎ zhī yě
其為(為)父子兄弟足法，而後(后)民法之也。

8. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Laku yang tanpa cacad itulah akan meluruskan hati rakyat di empat penjuru Negara.” Dapat melaksanakan tugas sebagai bapak, sebagai anak, sebagai kakak dan sebagai adik, baharulah kemudian dapat berharap rakyat meneladan kepadanya. (*Shi Jing - Si King* I.14.3.3)

cǐ wèi wèi zhì guó guó zài qí qí qí jiā
此謂(謂)治國(國)在齊(齊)其家。

9. Inilah yang dikatakan mengatur Negara itu berpangkal pada keberesan rumah tangga.

BAB X. TERATUR NEGARA DAMAI DUNIA

suǒ wèi wèi píng tiān xià zài zhì qí guó guó zhě
所謂(謂)平天下在治其國(國)者，

shàng lǎo lǎo ér mǐn xìng xìng xiào
上老老而民興(興)孝；

shàng cháng cháng cháng cháng ér mǐn xìng xìng dì
上長(長)長(長)而民興(興)弟；

shàng xù gū ér mǐn bú bèi shì yǐ jūn zǐ yǒu xié jǔ zhī dào yě
上恤孤而民不倍。是以君子有絜矩之道也。

1. Adapun yang dikatakan ‘damai di dunia itu berpangkal pada teraturnya negara’ ialah: Bila para pemimpin dapat hormat kepada yang lanjut usia, niscaya rakyat bangun rasa baktinya; bila para pemimpin dapat berendah hati kepada atasannya, niscaya rakyat bangun rasa rendah hatinya; bila para pemimpin dapat berlaku kasih dan memperhatikan anak yatim piatu, niscaya rakyat tidak mau ketinggalan. Itulah sebabnya seorang *Jun Zi - Kun Cu* mempunyai Jalan Suci yang bersifat siku.

suǒ è yú yú shàng wú yǐ shǐ xià
所惡於(于)上毋以使下；

suǒ è yú yú xià wú yǐ shì shàng
所惡於(于)下毋以事上；

suǒ è yú yú qián wú yǐ xiān hòu hòu
所惡於(于)前毋以先後(后)；

suǒ è yū yú hòu hòu wú yǐ cóng cóng qián
所恶於(于)後(后)毋以從(从)前；

suǒ è yū yú yòu wú yǐ jiāo yū yú zuǒ
所恶於(于)右毋以交於(于)左；

suǒ è yū yú zuǒ wú yǐ jiāo yū yú yòu cǐ zhī wèi wèi xié jǔ zhī dào
所恶於(于)左毋以交於(于)右。此之謂(谓)絜矩之道。

2. Apa yang tidak baik dari atas tidak dilanjutkan ke bawah; apa yang tidak baik dari bawah tidak dilanjutkan ke atas; apa yang tidak baik dari muka tidak dilanjutkan ke belakang; apa yang tidak baik dari belakang tidak dilanjutkan ke muka; apa yang tidak baik dari kanan tidak dilanjutkan ke kiri; dan apa yang tidak baik dari kiri tidak dilanjutkan ke kanan. Inilah yang dinamai Jalan Suci yang bersifat siku.

shī shī yún yún lè lè zhī jūn zǐ mín zhī fù mǔ mín zhī suǒ hǎo hǎo zhī
《詩(诗)》雲(云)：樂(乐)只君子，民之父母。民之所好好之；

mín zhī suǒ è è zhī cǐ zhī wèi wèi mín zhī fù mǔ
民之所恶恶之。此之謂(谓)民之父母。

3. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Bahagialah seorang *Jun Zi - Kun Cu*, karena dialah ayah bunda rakyat.” Ia menyukai apa yang disukai rakyat dan membenci apa yang dibenci rakyat. Inilah yang dikatakan sebagai ayah bunda rakyat.

(*Shi Jing - Si King* II.2.5.3).

shī shī yún yún jié jié bǐ nán shān wéi shí yán yán yán yán
《詩(诗)》雲(云)：節(节)彼南山，维石巖(岩)巖(岩)。

hè hè shī shī yǐn mín jù ěr ěr zhān yǒu guó guó zhě bú kě yǐ bú shèn
赫赫師(师)尹，民具爾(尔)瞻。有國(国)者不可以不慎。

pì zé zé wéi wéi tiān xià lù yǐ
辟，則(则)為(为)天下僂矣。

4. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Pandang Gunung Selatan, tinggi megah batu di puncaknya, ingatlah akan kebesaranmu Menteri *Yin - Ien*, rakyat selalu melihatmu.” Maka seorang yang memegang kekuasaan di dalam Negara tidak boleh tidak hati-hati, bila ia menyebelah, dunia akan mengutuknya.

(*Shi Jing - Si King* II.4.7.1)

shī shī yún yún yīn zhī wèi sàng sàng shī shī kè pèi shàng dì
《詩(诗)》雲(云)：殷之未喪(喪)師(师)，克配上帝。

yí yí jiān jiān yū yú yīn jùn mìng bú yì
儀(仪)監(监)於(于)殷，峻命不易。

dào dé zhòng zhòng zé zé dé guó guó shī zhòng zhòng zé zé shī guó guó
道得衆(众)則(则)得國(国)，失衆(众)則(则)失國(国)。

5. Di dalam Kitab Sanjak (*Shi Jing - Si King*) tertulis, “Sebelum Kerajaan *Yin - Ien* kehilangan kedaulatannya, laksana di dalam pimpinan *Tian - Thian* Yang Maha Tinggi” Baiklah orang meneladan Kerajaan *Yin - Ien* dan insyaf betapa sukar mendapatkan Fiman yang mulia itu. Maka dikatakan ‘yang mendapat (hati) rakyat akan mendapat Negara, yang kehilangan (hati) rakyat akan kehilangan Negara.’ (*Shi Jing - Si King* IV.1.6).

shì gù jūn zǐ xiān shèn hū dé yǒu dé cǐ yǒu rén yǒu rén cǐ yǒu tǔ
是故君子先慎乎德。有德此有人，有人此有土，

yǒu tǔ cǐ yǒu cái cái yǒu cái cái cǐ yǒu yòng
有土此有財(財)，有財(財)此有用。

6. Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* selalu mendahulukan kewaspadaannya dalam melakukan Kebijaksanaan. Yang berkebajikan niscaya mendapat (hati) rakyat; yang mendapat rakyat niscaya mendapat daerah; yang mendapat daerah niscaya mendapat kekayaannya dan dengan kekayaan itu ia mendapat sumber perbelanjaan.

dé zhě běn yě cái cái zhě wèi yě
德者，本也；財(財)者，未也。

7. Kebajikan itulah yang pokok dan kekayaan itulah yang ujung .

wài běn nèi mò zhēng mǐn shī duó duó
外本内末，爭(争)民施奪(夺)。

8. Bila mengabaikan yang pokok dan mengutamakan yang ujung, itulah meneladani rakyat untuk berebut.

shì gù cái cái jù zé zé mín sàn cái cái sàn zé zé mín jù
是故財(財)聚則(則)民散，財(財)散則(則)民聚。

9. Maka penimbunan kekayaan itu akan menimbulkan perpecahan diantara rakyat; sebaliknya tersebarnya kekayaan akan menyatukan rakyat.

shì gù yán bèi ér chū zhě yì bèi ér rù huò huò bèi ér rù zhě yì bèi ér chū
是故言悖而出者，亦悖而入。貨(貨)悖而入者，亦悖而出。

10. Maka kata-kata yang tidak senonoh itu akan kembali kepada yang mengucapkan, begitu pula kekayaan yang diperoleh dengan tidak halal itu akan habis dengan tidak karuan.

kāng gào gào yuē wéi mìng bú yū yú cháng
《康誥(誥)》曰：惟命不於(于)常。

dào shàn zé zé dé zhī bú shàn zé zé shī zhī yǐ
道善則(則)得之，不善則(則)失之矣。

11. Di dalam *Kang Gao - Khong Koo* tertulis, “Firman itu sesungguhnya tidak berlaku selamanya.” Maka dikatakan ‘yang berbuat baik akan mendapat dan yang berbuat tidak baik akan kehilangan’. (*Shu Jing - Su King* V.9.4).

chǔ shū shū yuē chǔ guó guó wú wú yǐ wéi wéi bǎo bǎo
《楚書(書)》曰：楚國(國)無(無)以為(為)寶(寶)，

wéi shàn yǐ wéi wéi bǎo bǎo
惟善以為(為)寶(寶)。

12. Di dalam Kitab Kerajaan *Chu - Cho* tertulis, “Negeri *Chu - Cho* tidak memandang suatu benda sebagai mestika, hanya Kebaikan sajalah yang dipandang sebagai mestika.”

jiù fàn yuē wáng rén wú wú yǐ wéi wéi bǎo bǎo
舅犯曰，亡人無(無)以為(為)寶(寶)，

rén qīn qīn yǐ wéi wéi bǎo bǎo
仁親(親)以為(為)寶(寶)。

13. *Jiu Fan - Kiu Hwan* berkata, “Aku sebagai seorang buangan tiada yang kupandang sebagai mestika, hanya Cinta Kasihlah mestikaku.”

qín shì yuē ruò yǒu yī yī gè gè chén duàn duàn duàn duàn xī
《秦誓》曰：若有壹(一)個(个)臣，斷(断)斷(断)兮，

wú wú tā jì qí xīn xiū xiū yān qí rú yǒu róng yān
無(无)他技，其心休休焉，其如有容焉。

rén zhī yǒu jì ruò jǐ yǒu zhī rén zhī yàn shèng shèng qí xīn hǎo zhī
人之有技，若己有之。人之彦聖(圣)，其心好之，

bú chī ruò zì qí kǒu chū shí shí néng róng zhī
不啻若自其口出，寔(实)能容之。

yǐ néng bǎo wǒ zǐ sūn sūn lí mín shàng yì yǒu lì zāi
以能保我子孫(孙)黎民，尚亦有利哉！

rén zhī yǒu jì mào jí yǐ è zhī
人之有技，媚疾以恶之。

rén zhī yàn shèng shèng ér wéi wéi zhī bǐ bú tōng shí shí bú néng róng
人之彦聖(圣)，而違(违)之俾不通，寔(实)不能容。

yǐ bú néng bǎo wǒ zǐ sūn sūn lí mín yì rì dài zāi
以不能保我子孫(孙)黎民，亦日殆哉！

14. Di dalam maklumat Pangeran Qin - Chien tertulis, "Kami ingin mendapatkan seorang menteri yang jujur dan tidak bermuslihat. Yakni yang sabar hati, dan siap menerima segala hal yang berfaedah; bila ada orang pandai, dia merasa itu sebagai kepandaianya sendiri; lebih-lebih pula bila dia mendapati seorang yang berbudi sebagai Nabi, dia sangat menyukainya; ia tidak memuji dengan kata-kata saja bahkan siap menerimanya. Dengan orang yang demikian, tidak hanya dapat melindungi anak cucu, bahkan rakyatpun mendapatkan berkah. Sebaliknya seorang yang iri akan kepandaian orang lain; membenci dan menghalang-halangi orang yang berbudi luhur mendapat kedudukan; bukan saja tidak melindungi anak cucu, rakyatpun akan mengalami bencana."

wéi rén rén fàng liú zhī pēng zhū zhū sì yí bú yǔ yǔ tóng zhōng guó guó
唯仁人放流之，迸諸(诸)四夷，不與(与)同中國(国)。

cǐ wèi wèi wéi rén rén wéi wéi néng ài rén néng è rén
此謂(渭)唯仁人為(为)能爱人，能恶人。

15. Hanya seorang yang penuh Cinta Kasih dapat menyingkirkan orang semacam itu terbuang ke empat penjuru, sehingga tidak dapat diam dalam negeri. Maka dikatakan bahwa hanya seorang yang penuh Cinta Kasih saja dapat mencintai dan membenci orang. (*Lun Yu - Lun Gi IV:3*).

jiàn jiàn xiàn xiàn ér bú néng jǔ jǔ jǔ ér bú néng xiān mìng yě
見 (见) 賢 (贤) 而 不 能 舉 (举), 舉 (举) 而 不 能 先, 命 也。

jiàn jiàn bú shàn ér bú néng tuì tuì ér bú néng yuǎn yuǎn guò guò yě
見 (见) 不 善 而 不 能 退, 退 而 不 能 遠 (远), 過 (过) 也。

16. Mengetahui seorang yang bijaksana tetapi tidak dapat mengangkatnya atau mengangkatnya tetapi terlambat, itulah lalai akan Firman. Mengetahui seorang yang tidak baik tetapi tidak dapat menyingkirkan atau dapat menyingkirkan tetapi tidak sejauh-jauhnya, itulah kesalahan.

hǎo rén zhī suǒ è è rén zhī suǒ hǎo shì wèi wèi fú rén zhī xìng
好 人 之 所 恶, 恶 人 之 所 好, 是 謂 (谓) 拂 人 之 性,

zāi zāi bì dǎi fū shēn
蓄 (灾) 必 逮 夫 身。

17. Gemar akan hal yang dibenci orang dan benci akan hal yang disukai orang, itulah memutar-balikkan Watak Sejati; maka akan membahayakan diri.

shì gù jūn zǐ yǒu dà dào bì zhōng xìn yǐ dé zhī jiāo jiāo tài yǐ shī zhī
是 故 君 子 有 大 道: 必 忠 信 以 得 之, 驕 (骄) 泰 以 失 之。

18. Maka seorang *Jun Zi - Kun Cu* mempunyai Jalan Suci Yang Besar. Ingatlah hanya Satya dan Dapat Dipercaya sajalah memungkinkan kita mencapai cita-cita (yang mulia), se-dangkan kesombongan dan keangkuhan akan mengakibatkan hilangnya harapan. (*Lun Yu - Lun Gi XIII:26*).

shēng cái cái yǒu dà dào
生 財 (财) 有 大 道:

shēng zhī zhě zhòng zhòng shí zhī zhě guǎ
生 之 者 眾 (众), 食 之 者 寡,

wéi wéi zhī zhě jí yòng zhī zhě shū
為 (为) 之 者 疾, 用 之 者 舒,

zé zé cái cái héng zú yǐ
則 (则) 財 (财) 恒 足 矣。

19. Mengurus hartapun ada Jalannya Yang Besar; bila penghasilan lebih besar dari pada pemakaian dan bekerja setangkas mungkin sambil berhemat, niscaya harta benda itu akan terpelihara.

rén zhě yǐ cái cái fā fā shēn
仁者以財(財)發(發)身，

bú rén zhě yǐ shēn fā fā cái cái
不仁者以身發(發)財(財)。

20. Seorang yang penuh Cinta Kasih menggunakan harta untuk mengembangkan diri. Seorang yang tidak berperi Cinta Kasih, mengabdikan dirinya untuk menumpuk harta.

wèi yǒu shàng hǎo rén ér xià bú hǎo yì yì zhě yě
未有上好仁而下不好義(義)者也，

wèi yǒu hǎo yì yì qí shì bú zhōng zhōng zhě yě
未有好義(義)其事不終(終)者也，

wèi yǒu fǔ kù kù cái cái fēi qí cái cái zhě yě
未有府庫(庫)財(財)非其財(財)者也。

21. Belum pernah ada kegemaran pihak atas akan laku Cinta Kasih mengakibatkan pihak bawah tidak menyukai Kebenaran. Belum pernah ada orang yang menyukai Kebenaran tidak menunaikan tugasnya baik-baik, dan tidak akan terjadi harta yang berada di dalam gudang Negara bukan milik Negara.

mèng xiàn xiàn zǐ yuē chù mǎ mǎ chéng bú chá yū jī jī tún
孟獻(獻)子曰：畜馬(馬)乘不察於雞(雞)豚，

fá bīng zhī jiā bú chù niú yáng bǎi chéng zhī jiā bú chù jù liǎn liǎn zhī chén
伐冰之家不畜牛羊，百乘之家不畜聚斂(斂)之臣。

yǔ yǔ qí yǒu jù liǎn liǎn zhī chén níng níng yǒu dào chén
與(與)其有聚斂(斂)之臣，寧(寧)有盜臣。

cǐ wèi wèi guó guó bú yǐ lì wéi wéi lì yǐ yì yì wéi wéi lì yě
此謂(謂)國(國)不以利為(為)利，以義(義)為(為)利也。

22. Meng Xian Zi - Bing Hian Cu berkata, "Seorang yang mempunyai kuda dan kereta tidak seharusnya ribut akan soal ayam dan babi; seorang yang berkedudukan tinggi tidak seharusnya ribut akan soal kerbau dan kambing; dan seorang pembesar yang dapat mengurus seratus kereta perang tidak seharusnya memakai pegawai yang suka memeras rakyat. Daripada mempunyai pegawai yang suka memeras rakyat lebih baik mempunyai pegawai yang suka mencuri. Inilah yang dikatakan

bahwa Negara janganlah menganggap keuntungan sebagai Keberuntungan, tetapi pandanglah Kebenaran sebagai Keberuntungan.

(*Shi Jing - Si King* I.15.1.8; *Lun Yu - Lun Gi* XI:17).

cháng cháng guó guó jiā ér wù wù cái cái yòng zhě bì zì xiǎo rén yǐ
長 (长) 國 (国) 家 而 務 (务) 財 (财) 用 者 , 必 自 小 人 矣 。

bǐ wéi wéi shàn zhī xiǎo rén zhī shǐ wéi wéi guó guó jiā
彼 為 (为) 善 之 , 小 人 之 使 為 (为) 國 (国) 家 ,

zāi zāi hài bìng bìng zhì suī suī yǒu shàn zhě yì wú wú rú zhī hé yǐ
菑 (灾) 害 並 (并) 至 。 雖 (虽) 有 善 者 , 亦 無 (无) 如 之 何 矣 !

cǐ wèi wèi guó guó bú yǐ lì wéi wéi lì yǐ yì yì wéi wéi lì yě
此 謂 (谓) 國 (国) 不 以 利 為 (为) 利 , 以 義 (义) 為 (为) 利 也 。

23. Pemimpin Negara yang hanya mengutamakan harta saja, menunjukkan dia seorang *Xiao Ren - Siau Jien*. Jika perbuatan rendah budi dianggap baik, maka akan datanglah malapetaka bagi Negara itu. Bila hal ini sudah terjadi meski datang seorang yang baik, ia pun tidak akan dapat berbuat apa-apa lagi. Maka dikatakan 'suatu Negara janganlah menganggap keuntungan sebagai Keberuntungan, tetapi pandanglah Kebenaran sebagai Keberuntungan' (*Meng Zi - Bing Cu* IA:1).